

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Juridische en
Operationele
Aangelegenheden
Afdeling Juridische,
Bestuurlijke en Operationele
Zaken

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum 21 maart 2018
Onderwerp Brief naar aanleiding van toezegging d.d. 5 september 2017 inzake
nadere analyse Coöperatie Laatste Wil

Ons kenmerk
2231145

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Mede namens de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) informeer ik met deze brief uw Kamer naar aanleiding van een door mijn ambtsvoorganger tijdens het mondelinge vragenuur van 5 september 2017 gedane toezegging om met een nadere analyse te komen over het handelen van de Coöperatie Laatste Wil (CLW). Aanleiding voor deze toezegging waren vragen van uw Kamer over mogelijk strafbaar handelen van de CLW.

Mijn ambtsvoorganger liet tijdens genoemd vragenuur uw Kamer weten het nog te vroeg te vinden voor een dergelijke analyse. Begin september 2017 kondigde de CLW aan dat het onder haar leden een middel zou gaan verspreiden, waarmee deze leden, op een door hen gekozen moment, hun leven zouden kunnen beëindigen. Vanaf dat moment heeft het Openbaar Ministerie (OM) zich beraden over het bestaan van een verdenking, de eventueel te nemen stappen en de opportuniteit van optreden.

Het College van Procureurs-Generaal heeft mij onlangs geïnformeerd over de uitkomst van deze interne verkenning. Deze uitkomst houdt in dat het OM aanknopingspunten ziet voor het starten van een strafrechtelijk onderzoek naar het handelen van de CLW. De directe aanleiding voor het onderzoek is de bekendmaking door de CLW op 14 maart 2018 dat inkopers het middel daadwerkelijk gaan bestellen. Daarmee kunnen naar verwachting ongeveer 1000 mensen op korte termijn via de CLW over het middel beschikken. Het OM start dit onderzoek, omdat hulp bij zelfdoding strafbaar is (artikel 294 Wetboek van Strafrecht). Alleen de arts die in het kader van een euthanasie het leven van een ander beëindigt of daarbij behulpzaam is én daarbij voldoet aan de wettelijke zorgvuldigheidsnormen, is straffeloos. Voor ieder ander is hulp bij zelfdoding, of het verschaffen van middelen daartoe, een strafbaar feit. Dat geldt ook voor de leden van de CLW die het zelfdodingsmiddel aan anderen leveren of verspreiden.

Het onderzoek wordt breed opgezet en richt zich tevens op de organisatiestructuur van de CLW. Daarom kijkt het OM ook naar artikel 140 Wetboek van Strafrecht: het deelnemen aan een organisatie die als doel heeft om misdrijven te plegen. Naast strafrechtelijke mogelijkheden oriënteert het OM zich op civiele mogelijkheden, zoals een kort geding bij de rechtbank om de activiteiten van CLW te laten verbieden.

Het OM heeft het bestuur van de CLW hierover bij brief van 21 maart jl. inmiddels geïnformeerd. Het OM heeft de coöperatie ook verzocht om de activiteiten met onmiddellijke ingang te staken.

Zoals te doen gebruikelijk past mij grote terughoudendheid over het doen van mededelingen over lopende onderzoeken van het OM in individuele zaken. Wanneer het OM mij naar aanleiding van het onderhavige onderzoek bericht over concrete en wezenlijke ontwikkelingen, zal ik uw Kamer daarover informeren.

Mijn ambtgenoot van VWS heeft mij laten weten een verkenning te zullen starten naar mogelijke manieren om de levering te reguleren van middelen waarvan bekend is dat zij vanwege hun werking voor een zelfdoding gebruikt zouden kunnen worden.

Tijdens het mondelinge vragenuur van dinsdag 13 februari jl. heeft mijn ambtgenoot van VWS toegezegd in gesprek te gaan met de CLW en uw Kamer hierover te informeren. Nu de CLW onderwerp is van een strafrechtelijk onderzoek, is dit overleg niet opportuun en kan deze toezegging niet gestand worden gedaan.

De onlangs door het Kamerlid Van der Staaij (SGP) aan mij en mijn ambtgenoot van VWS over dit onderwerp gestelde schriftelijke vragen zullen volgens de daarvoor gebruikelijke procedure worden beantwoord.

Ik vertrouw erop uw Kamer hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

De Minister van Justitie en Veiligheid,

Ferd Grapperhaus

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**

Directie Juridische en
Operationele
Aangelegenheden
Afdeling Juridische,
Bestuurlijke en Operationele
Zaken

Datum

21 maart 2018

Ons kenmerk

2231145